

5 pav. Perkasoje 2 atidengtas XIX–XX a. pradžios pamatas. N. Brazdeikio nuotr.

Fig. 5. The 19th – early 20th-century foundation exposed in Trench 2.

Kita akmenų struktūra perkasoje 2 rasta ties ŠR kraštine. Nenustatytos paskirties struktūrą sudarė lauko akmenys be rišamosios medžiagos. Akmenys nuo 3x2 cm iki 17x11 cm dydžio ir didesni – iki 20 cm aukščio, iki 39 cm ilgio ir iki 25 cm pločio akmenys. Dėl struktūros fragmentiškumo architektūrinis vertinimas neatliktas.

Šurfuose 15–16 rasti tik vėlyvi kultūriniai sluoksniai su pavieniais XIX–XX a. radiniais. Žvalgymų metu bendrame 85,5 m² tranšėjų plote atidengti tik archeologiškai nevertingi kultūriniai sluoksniai su pavieniais XX a. datuojamais radiniais. Vidutiniškai žvalgyta iki 0,7–1,3 m gylio.

Detaliųjų tyrimų metu surinkti ir ŽMA perduoti 99 XVII–XIX a. ypatieji radiniai. Muziejui dėl vietos stokos atsisakius priimti inventorintą masinę medžiagą, ši buvo užkasta 2023 m. A. Lekniutės vykdomų tyrimų metu M. Valančiaus gatvėje Varniuose.

Bažnyčios and Vytauto Streets

The 2022 excavation (46.5 m²) and field survey (85.5 m² to an average depth of 70 cm) on Bažnyčios and Vytauto Streets in the town of Varniai (Telšiai District, W Lithuania) (Fig. 1) revealed, under the surface 20th-century cultural horizons in the trenches, a 17th-century cultural layer that was 20 cm thick on average, contained contemporaneous finds (Figs. 2, 3), and had formed atop sterile soil: sand of various grain sizes, gravel, or clay containing larger stone detritus. Trench 2 exposed a 19th – early 20th-century foundation (preserved *in situ*) and a stone structure with no clear purpose (Figs. 4, 5).

VILKIJA

Vismantas Muralis

Vydūno alėja 33, 33A, 33B

2022 m. balandžio 21–lapkričio 23 d. Vilkijos miesto (Kauno r.) Vydūno alėjoje 33, 33A, 33B, kuri patenka į Vilkijos (UK 17123) ir senojo miesto vietos (UK 23759) teritorijas, buvo atlikti archeologiniai tyrimai. Sklype numatyta įrengti inžinerinius tinklus ir parkavimo aikštelę.

Vilkija minima nuo 1364 m. (kaip *Wilkenbethe*, nors kai kurie šaltiniai nurodo 1426 m.). Nuo 1512 m. minimas Vilkijos miestas (patekęs į 1529–1567 m. neprivilegijuotų LDK miestų sąrašą), vėliau miesto teises jis prarado. Ardydama šlaitą Nemuno vaga XVIII a. pabaigoje beveik priartėjo prie miesto P pakraščio, tai vertė į kalną kilti ir miestelio centrą kartu su gatvėmis ir pastatais (Miškinis A. *Lietuvos urbanistikos paveldas ir jo vertybės*, t. III: *Vakarų Lietuvos miestai ir miesteliai*, kn. II. Vilnius, 2007, p. 326–344).

Vydūno alėjos 33, 33A, 33B ir aplinkiniai sklypai anksčiau archeologiškai tyrinėti nebuvo. Artimiausi tyrimai vykdyti už 120 m į PR pusę, juos 2006 m. atliko Z. Baubonis (*ATL 2006 metais*, 2007, p. 410–412). Jų metu prieplaukos infrastruktūros įrengimo vietose ištirti 6 šurfai, iš viso 13 m² plotas. Užfiksuotas tik permaišytas kultūrinis sluoksnis su pavieniais XVI–XIX a. radiniais.

2022 m. žvalgomųjų tyrimų metu sklypuose tirti 6 šurfai (2x1 m dydžio), iš viso 12 m² plotas. Tolesniame etape buvo atlikti žvalgymai apie 400 m² plote. Paskui ištirtos dvi 1,5x1,5 m ir 1,5x1 m dydžio perkasos – iš viso 3,75 m² plotas (1 pav.).

Tiriant šurfus ant kalvos (šurfai 1–4) aptikti 30–75 cm storio XX a. II pusės–XXI a. pradžios sluoksniai su to laikotarpio radiniais, o šurfuose,

1 pav. Situacijos planas: 1 – žvalgymai projektuojamos parkavimo aikštelės vietoje; 2 – žvalgymai projektuojamo vandentiekio vietoje; 3 – žvalgymai projektuojamų nuotekų vietoje; 4 – tirtų šurfų vietos; 5 – įgilintų struktūrų radimvietės su koordinatėmis; 6 – saugomų teritorijų ribos; 7 – 1994 m. G. Aleliūno tyrimai; 8 – 2006 m. Z. Baubonio tyrimai; 9 – 2016 m. M. Daubaro tyrimai; 10 – 2017 m. M. Daubaro tyrimai; 11 – 2020 m. M. Daubaro tyrimai; 12 – 2020 m. V. Šagamogo tyrimai. V. Muralio brėž.

Fig. 1. Situation plan: 1 – the survey at the site of a planned car park, 2 – the survey at the site of a planned water main, 3 – the survey at the site of a planned sewer main, 4 – test pits, 5 – sunken structure findspots with coordinates, 6 – boundaries of the protected area, 7 – Aleliūnas' 1994 investigation, 8 – Baubonis' 2006 investigation, 9 – Daubaras' 2016 investigation, 10 – Daubaras' 2017 investigation, 11 – Daubaras' 2020 investigation, 12 – Šagamogas' 2020 investigation.

2 pav. Šurfo 3 aptiktos įgilintos struktūros pjūvis iš PV. V. Muralio nuotr.

Fig. 2. The cross-section of the sunken structure in Test Pit 3, as seen from the SW.

3 pav. Lipdytinės keramikos fragmentai iš šurfo 3. V. Muralio nuotr.

Fig. 3. Sherds of hand-built pottery from Test Pit 3.

kurie kasti žemumoje (šurfai 5–6), po minėto laikotarpio sluoksniais, aptikti 1,3–1,5 m storio sąnašinės kilmės be archeologinių radinių sluoksniai.

Tiriant šurfą 3 (ant kalvos) įžemyje, 30 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, aptikta įgilinta struktūra – laužavietė (2 pav.). Jos preparavimo metu rasta daug nuo 5x5x5 iki 10x10x10 cm dydžio perdegusių akmenų, surinkta nemažai lipdytinės keramikos, liesintos gausiomis stambaus grūsto granito priemaišomis (3 pav.). Keramika plonasienė (apie 5–6 mm storio sienelėmis), plokščiu dugnu, pakraštėliai neišlikę, bet panaši į kibiro formos indą. Keramikos paviršius lygus, tipologiškai datuojama 1 tūkst. Įgilintos struktūros apačia pasiekta 80 cm gylyje nuo žemės paviršiaus. Grunto mėginiai buvo perduoti archeobotaniniams tyrimams. Šiame mėginyje aptiktos 69 augalų makroliekanos. Visos jų, išskyrus vieną miglinių šeimos augalo makroliekaną, buvo nesuanglėjusios, bet išlikusios dėl palankių aplinkos sąlygų. Daugiau nei pusę identifikuotų augalų makroliekanų sudaro baltosios balandos, bet verta pažymėti išskirtinai gausų paprastųjų durnaropių skaičių. Be šių botaninių liekanų, mėginyje aptikti 6 sliekų kiaušinių fragmentai, 1 smulkaus žinduolio, greičiausiai graužiko, pirštakaulis, 1 gyvūno dantis.

Žvalgymų metu aptikti 0,3–1,5 m storio XX a. II pusės–XXI a. pradžios sluoksniai su to laikotarpio radiniais. Žvalgant projektuojamo vandentiekio tranšėją, įžemyje, 60–75 cm gylyje nuo žemės paviršiaus, aptiktos dvi įgilintos struktūros. Jų aplinkoje ištirtos dvi perkasos. Perkasoje 1 aptiktoje įgilintoje struktūroje, greičiausiai ūkinėje duobėje, aptikta XVIII a. II pusės–XIX a. pradžios radinių. Perkasoje 2 aptiktoje įgilintoje struktūroje, galbūt buvusioje laužavietėje, aptikta keletas perdegusių akmenų. Struktūros datuoti nepavyko.

Vydūno Ave. 33, 33A, and 33B

The investigation (the survey of roughly 400 m^2, 6 test pits totalling 12 m^2, 2 trenches totalling 3.75 m^2) at Vydūno Ave. 33, 33A, and 33B in Vilkija (Kaunas District, Central Lithuania) (Fig. 1) yielded a second half of the 18th – early 19th-century storage pit and a sunken structure: a hearth (Fig. 2) containing sherds of Common Era hand-built pottery (Fig. 3).